

Universiteit Utrecht

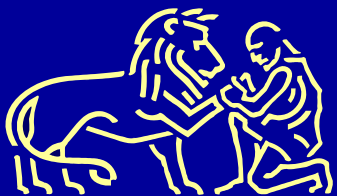
Feather Picking

J.T. Lumeij, DVM, PhD

Dipl ECZM, (Avian)

Division of Zoological Medicine

Department of Clinical Sciences of Companion Animals

Trichotillomanie (voor de mens sinds 1898)

Pterotillomanie (gesuggereerd voor papegaaien)

- Etymologie (vanuit Grieks)

- trichos   - haar
- tillein   - plukken
- manie   - waanzin, afgezwakt: ziekelijke neiging
- pteron   - veer, vleugel

Verenpikken bij pluimvee (1)

Feather pecking (alloplucking)

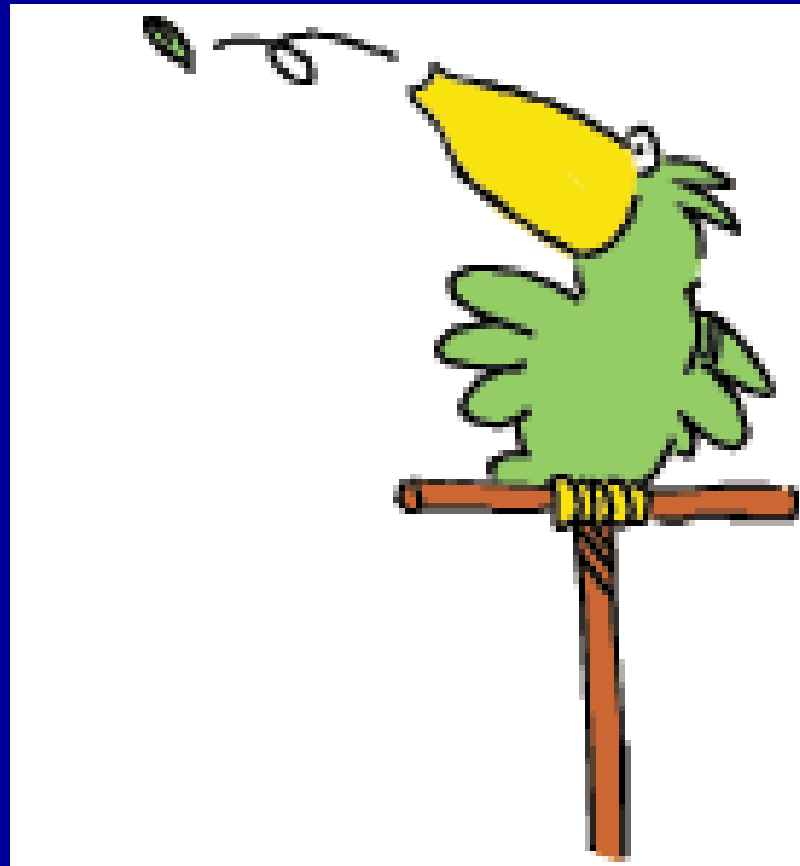
- In literatuur aangeduid met feather *pe*cking
- Het betreft voornamelijk alloplucking
- Bij papegaaien is het autoplucking
- Belangrijk welzijnsprobleem bij groepshuisvesting
- Belangrijk obstakel bij afschaffing batterijsystemen

Verenpikken bij pluimvee (2)

Feather pecking (alloplucking)

- Genetische verschillen tussen rassen
- Verenpikken kan ontstaan vanuit verschillende motivationele systemen bij verschillende rassen
- Omgericht voedselzoekgedrag
- Omgericht sociaal exploratiegedrag (alloplucking)
- Kleine en vroege effecten hebben grote gevolgen
- HFP en LFP lijnen hebben respectievelijk proactieve en reactieve coping stijl

Verenpikken bij papegaaien (feather picking)

Typical well feathered head

Feather picking vs feather loss

Verenpikken bij papegaaien

- Komt voor bij ongeveer 10% van de grijze roodstaartpapegaaien en kakatoes
- Maakt ongeveer 40% uit van het patiëntenbestand in de veterinaire vogelpraktijk
- Meest genoemde initiërende factor (55-60%) is een vermindering sociaal contact met eigenaar
- Veel gehypothetisereerde predisponerende factoren blijken niet te kunnen bevestigd door wetenschappelijk onderzoek

Pathofysiologie/neuroethiologie

- Classificatie van trichotillomanie bij de mens
diverse neuroethiologische hypothesen
- Veerplukken/beschadigen bij vogels kan worden
beïnvloed door meerdere factoren
- Zolang de onderliggende mechanismen
onvoldoende duidelijk zijn lijkt het dienstig
zoveel als mogelijk de humane en veterinaire
expertise te bundelen → verwante naamgeving
voor het syndroom
trichotillomanie/pterotillomanie

Naamgeving

- Zowel het humane ziektebeeld als de verschillende ziektebeelden bij vogels vertonen een overeenkomstige combinatie van symptomen zonder dat de exacte etiologie bekend is. Het is dus geen goed gedefinieerde ziekte maar een samenloop van symptomen: een syndroom
- Omdat het bij kippen om alloplucking gaat en bij mens en papegaai om autoplucking moet het syndroom bij de kip apart worden beschouwd.

Definitie van het syndroom (nieuw)

Trichotillomanie / Pterotillomanie

- Een ziekelijke neiging tot het plukken of beschadigen van eigen haren of veren gedurende een periode van situationele of psychosociale stress bij respectievelijk mens en papegaai
- Het gedrag kan habitueel worden als de initiërende factor is verdwenen
- Een chronisch syndroom waarbij de ernst van de symptomen sterk kan variëren en langere perioden zonder verschijnselen mogelijk zijn

Diagnostische criteria voor het syndroom trichotillomanie/pterotillomanie bij resp mens/papegaai

- Herhaaldelijk aan haren/veren plukken hetgeen resulteert in aantasting van integriteit van haar- of verenkleed
- Andere dan aan gedrag gerelateerde oorzaken uitgesloten
- Het haar/verenplukken kan leiden tot welzijnsaantasting van het individu
- Bij papegaaien typisch bevederde kop waar de snavel niet bij kan

Verenpikken papegaaien oorzaken

- Door middel van prospectief experimenteel onderzoek is vastgesteld dat het ontbreken van voedselverrijking en omgevingsverrijking kan leiden tot verenpikgedrag bij papegaaien
- Door middel prospectief gerandomiseerd onderzoek met voedselverrijking bij vogelpatienten is vastgesteld dat er een lineair verband bestaat tussen verbetering van het verenkleed en tijdsbesteding aan voedselzoeken

Behandeling van trichotillomanie- pterotillomanie

- Daar het syndroom bij 3% van mensen ('trichsters' niet 'trichotillomaniacs') en 10% van de gehouden papegaaien (verenplukkers) voorkomt en spontane verbetering kan optreden worden humane patiënten en papegaaien vaak op basis van persoonlijke ervaring onderworpen aan onbewezen behandelmethoden (kruiden, homeopathie, acupunctuur, medische apparaten 'no trichs trigger' en onbewezen 'reguliere' farmacologische behandelwijzen)

Medicatie bij tricho/pterotillomanie

- De noodzaak van uitvoeren van prospectieve dubbelblinde placebo gecontroleerde gerandomizeerde studies met farmaca kan niet genoeg worden benadrukt.
- Het argument dat je patiënten mogelijk werkzame stoffen niet mag onthouden gaat niet op. Vele psychofarmaca kunnen ook niet gedocumenteerde bijwerkingen hebben

Behandeling trichotillomanie mens

- Gedragstherapie
  - Habit reversal training (bewustwording van de gewoonte en ontwikkelen van alternative coping response bij situationele of psychosociale omstandigheden die haarplukken initiëren.
  - Het doorbreken van de gedragslus die begint met een **hunkering** naar een beloning waarna automatisch de **routine** wordt uitgevoerd die leidt tot die **beloning**
  - De beloning bij trichotillomanie en tevens verklaring voor het habitueel worden bij verdwijnen van de stressor zou kunnen bestaan uit het vrijkomen van bepaalde neurotransmitters bij trichotillomanie

Gedragstherapie papegaai

- In tegenstelling tot bij de mens is het niet mogelijk om een papegaai bewust te maken van zijn gedragslussen die tot verenpikken leiden
- Bij papegaaien is de tot nu toe meest succesvolle behandeling gericht op het voorkomen van de omstandigheden die het verenpikken initiëren

Contrafreeloading (1)

- Indien gezonde papegaaien de keuze krijgen tussen vrij beschikbaar voedsel en voer verstoppt in een voerpuzzel dan zal ongeveer 50% van de totale hoeveelheid opgenomen voer via de puzzel worden verkregen.
- Dit aangeboren gedrag dat ook bij andere soorten is aangetoond is een evolutionair ontstaan mechanisme dat de vogel in staat stelt om bij voedselschaarste snel alternatieve bronnen te kunnen gebruiken

Contrafreeloading (2)

- Het niet kunnen gebruiken van de evolutionair ontstane gespecialiseerde lichaamsfuncties of specifiek voedselzoekgedrag zou leiden tot omgericht voedselgedrag (redirected foraging behaviour) in de vorm van verenpikken

Contrafreeloading (3)

- Het grote probleem waar onze huidige onderzoeksinspanningen op zijn gericht is om voedselpuzzels te ontwerpen die in staat zijn om in gevangenschap gehouden papegaaien gedurende 6 uur per dag bezig te houden in plaats van dat ze binnen 20 minuten hun voerbakje op eten.
- Hiermee wordt getracht een systeem te ontwikkelen dat verenpikken moet voorkómen.

Chronische verenpikkers

- Bij chronische verenpikkers kan er sprake zijn van een veranderde neurochemie of neuroanatomie die ervoor kan zorgen voor een pathologisch repetitief gedrag bij afwezigheid van de oorspronkelijke stressor.
- De ontstane gedragslus (hunkering, routine, beloning) kan belonend werken
- Mogelijk dat chronische verenpikkers derhalve op een andere manier moeten worden behandeld.

Een nieuwe behandelwijze voor trichotillomanie? Een hypothese ter discussie

- In analogie met de bevindingen bij papegaaien dat het niet uitvoeren van complexe taken met de snavel aanleiding kan geven tot verenpikken zou het uitvoeren van complexe taken met de vingers bij mensen trichotillomanie wellicht kunnen verminderen.
- Te denken valt aan schiemanwerk waarbij een complexe samenwerking tussen vingers en geest vereist is
- Een bijkomend voordeel bij de mens is dat zodra de neiging tot trichotillomanie wordt ervaren deze complexe taak ter hand genomen zou kunnen worden, hetgeen trichotillomanie op dat moment fysiek onmogelijk maakt